

Grupa 1: reforma liturgii

Zmiany, których wierni doświadczyli w najbardziej namacalny sposób, dotyczyły liturgii. Poza wprowadzeniem języków narodowych i zwróceniem się celebransa twarzą ku wiernym, kluczowe było dowartościowanie udziału świeckich. Liturgia została uznana za działanie nie tylko duchownych, ale całego Kościoła – ludu kapłańskiego. Odnowa liturgii przewidywała pełny, świadomy i czynny udział wszystkich wiernych, którzy dopuszczeni zostali do pełnienia funkcji liturgicznych. Dokument w całości poświęcony liturgii to Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium*.

Grupa 2: rola świeckich

Sobór podkreślił, że świeccy są pełnoprawnymi członkami ludu Bożego i równi są duchownym w godności i obowiązku budowania Kościoła. Mają oni udział w kapłańskiej, królewskiej i prorockiej misji Chrystusa, a ich zadaniem jest uczestnictwo w zbawczym dziele Kościoła przez uświęcanie świata od wewnątrz i przepajanie spraw doczesnych duchem ewangelicznym. Konstytucja *Lumen gentium* wskazała na „powszechne powołanie do świętości” – zarówno duchownych, jak i świeckich. Ponadto Dekret o apostołstwie świeckich *Apostolicam actuositatem* zachęcił kobiety do większego uczestnictwa w życiu i działalności Kościoła. W tym miejscu warto też wspomnieć o wskazaniach Konstytucji dogmatycznej o Objawieniu Bożym *Dei Verbum*, która za rzecz niezbędną uznała dostęp wiernych do Pisma Świętego. Pamiętać należy, że wcześniej z ostrożnością podchodzono do udostępniania Pisma Świętego świeckim.

---

¹ Oprac. na podstawie: Magdalena Rzym, *Co wniósł Sobór Watykański II?*, <https://misyjne.pl/co-wniosl-sobor-watykanski-ii/>, (dostęp: 12.05.2021).

Grupa 3: definicja Kościoła

Funkcjonujący w przeszłości obraz Kościoła jako Arki Noego – dryfującej pośród odmętów potopu i ratującej wybranych przed zagładą – ustąpił miejsca nowemu spojrzeniu. Sobór poprzez Konstytucję duszpasterską o Kościele *Gaudium et spes* skierował ofertą dialogu do całej rodziny ludzkiej. Kościół jest częścią świata – stwierdził dokument – dlatego musi ten świat poznać i rozumieć. Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium* określiła Kościół jako „narzędzie zbawienia wszystkich”, które – chociaż aktualnie nie obejmuje wszystkich ludzi – używane jest przez Chrystusa dla dobra całego świata. Sobór zdefiniował, iż w pełny sposób do Kościoła wcieleni są katolicy, jednak również inni chrześcijanie są z nim złączeni. Ponadto w duchowy sposób przyporządkowani są do niego również ci, którzy jeszcze nie przyjęli Ewangelii, a więc wyznawcy innych religii oraz niewierzący. Powyższe stwierdzenia były krokiem milowym na drodze dialogu ekumenicznego i międzyreligijnego. W miejsce dawnej formuły „Kościół Chrystusowy jest Kościołem katolickim” wprowadzono nową: „Kościół Chrystusowy trwa w Kościele katolickim”. W ten sposób uznano fakt, iż poza widzialnym organizmem Kościoła katolickiego znajdują się „liczne pierwiastki uświęcenia i prawdy”, będące elementami Kościoła Chrystusa i raz na zawsze skończono z nazywaniem niekatolików heretykami czy schizmatykami.

Grupa 4: ekumenizm

Jednym z najbardziej przełomowych kroków Kościoła doby Vaticanum II było włączenie się w ruch ekumeniczny i uznanie chrześcijan-niekatolików za „braci w Panu”, usprawiedliwionych z wiary i włączonych przez chrzest w Chrystusa. Dekret o ekumenizmie *Unitatis redintegratio* wskazuje na liczne i ważne elementy Kościoła istniejące poza widzialnym obrębem Kościoła katolickiego. Cały trzeci rozdział dokumentu wylicza to, co łączy Kościół katolicki z innymi Kościołami chrześcijańskimi. Przełomowe było również uznanie, że wina za podziały w chrześcijaństwie leży także po stronie katolików. Bezpośrednim owocem soboru było zdjęcie w grudniu 1965 r. ekskomunik między Kościołami katolickim i prawosławnym nałożonych w 1054 roku.

Grupa 5: dialog z religiami

Deklaracja o stosunku Kościoła do religii niechrześcijańskich *Nostra aetate* jest najkrótszym i jednym z ostatnich dokumentów Soboru Watykańskiego II. Jej znaczenie jest jednak rewolucyjne, rozpoczyna bowiem zupełnie nowy etap w relacjach Kościoła ze światem zewnętrznym – dialog międzyreligijny. W deklaracji Ojcowie Soborowi zwracają uwagę na duchowe wartości obecne w hinduizmie, buddyzmie oraz innych religiach, ukazują liczne związki z islamem i podkreślają szczególną więź łączącą chrześcijan z Żydami, którzy nigdy nie przestali być narodem wybranym. Deklaracja stwierdza: „Kościół nic nie odrzuca z tego, co w religiach owych prawdziwe jest i święte”. Zobowiązanie do dialogu w wyznawcami innych religii dotyczy wszystkich katolików i wypływa z samego sedna naszej wiary: „Nie możemy zwracać się do Boga jako do Ojca wszystkich, jeśli nie zgadzamy się traktować po bratersku kogoś z ludzi na obraz Boży stworzonych”.
